דף עבודה: ספר יהושע, פרק ו׳ — נפילת חומות יריחו

כיתה ז׳ | שם: _____ | תאריך: _____

לפני שמתחילים: קראו את פרק ו׳ כולו. בכל תשובה כתבו גם את מספר הפסוק שעליו אתם מסתמכים.

נוסח הפרק

(א) וִיरִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא׃

(ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־יְרִיחוֹ וְאֶת־מַלְכָּהּ גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל׃

(ג) וְסַבֹּתֶם אֶת־הָעִיר כָּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַקֵּיף אֶת־הָעִיר פַּעַם אֶחָת כֹּה תַּעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים׃

(ד) וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי הָאָרוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים וְהַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃

(ה) וְהָיָה בִּמְשֹׁךְ ׀ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר יָרִיעוּ כָל־הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְנָפְלָה חוֹמַת הָעִיר תַּחְתֶּיהָ וְעָלוּ הָעָם אִישׁ נֶגְדּוֹ׃

(ו) וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן אֶל־הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת יוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃

(ז) וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם עִבְרוּ וְסֹבּוּ אֶת־הָעִיר וְהֶחָלוּץ יַעֲבֹר לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃

(ח) וַיְהִי כְּאֲמֹר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי יְהוָה עָבְרוּ וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַאֲרוֹן בְּרִית יְהוָה הֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם׃

(ט) וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים תֹּקְעֵי הַשּׁוֹפָרוֹת וְהַמְאַסֵּף הֹלֵךְ אַחֲרֵי הָאָרוֹן הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃

(י) וְאֶת־הָעָם צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא תָרִיעוּ וְלֹא־תַשְׁמִיעוּ אֶת־קוֹלְכֶם וְלֹא־יֵצֵא מִפִּיכֶם דָּבָר עַד יוֹם אָמְרִי אֲלֵיכֶם הָרִיעוּ וַהֲרִיעֹתֶם׃

(יא) וַיַּסֵּב אֲרוֹן־יְהוָה אֶת־הָעִיר הַקֵּף פַּעַם אֶחָת וַיָּבֹאוּ הַמַּחֲנֶה וַיָּלִינוּ בַּמַּחֲנֶה׃

(יב) וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה׃

(יג) וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְהַמְאַסֵּף הֹלֵךְ אָחֳרֵי אֲרוֹן יְהוָה הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃

(יד) וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי פַּעַם אַחַת וַיָּשֻׁבוּ הַמַּחֲנֶה כֹּה עָשׂוּ שֵׁשֶׁת יָמִים׃

(טו) וַיְהִי ׀ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיַּשְׁכִּמוּ כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה שֶׁבַע פְּעָמִים רַק בַּיּוֹם הַהוּא סָבְבוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים׃

(טז) וַיְהִי בַּפַּעַם הַשְּׁבִיעִית תָּקְעוּ הַכֹּהֲנִים בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הָרִיעוּ כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־הָעִיר׃

(יז) וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם הִיא וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ לַיהוָה רַק רָחָב הַזּוֹנָה תִּחְיֶה הִיא וְכָל־אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבַּיִת כִּי הֶחְבֵּאתָה אֶת־הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר שָׁלָחְנוּ׃

(יח) וְרַק־אַתֶּם שִׁמְרוּ מִן־הַחֵרֶם פֶּן־תַּחֲרִימוּ וּלְקַחְתֶּם מִן־הַחֵרֶם וְשַׂמְתֶּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל לְחֵרֶם וַעֲכַרְתֶּם אוֹתוֹ׃

(יט) וְכָל ׀ כֶּסֶף וְזָהָב וּכְלֵי נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל קֹדֶשׁ הוּא לַיהוָה אוֹצַר יְהוָה יָבוֹא׃

(כ) וַיָּרַע הָעָם וַיִּתְקְעוּ בַּשֹּׁפָרוֹת וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הָעָם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיָּרִיעוּ הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתִּפֹּל הַחוֹמָה תַּחְתֶּיהָ וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה אִישׁ נֶגְדּוֹ וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר׃

(כא) וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּעִיר מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן וְעַד שׁוֹר וָשֶׂה וַחֲמוֹר לְפִי־חָרֶב׃

(כב) וְלִשְׁנַיִם הָאֲנָשִׁים הַמְרַגְּלִים אֶת־הָאָרֶץ אָמַר יְהוֹשֻׁעַ בֹּאוּ בֵּית־הָאִשָּׁה הַזּוֹנָה וְהוֹצִיאוּ מִשָּׁם אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתֶּם לָהּ׃

(כג) וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים הַמְרַגְּלִים וַיֹּצִיאוּ אֶת־רָחָב וְאֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ וְאֶת־אַחֶיהָ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֵת כָּל־מִשְׁפְּחוֹתֶיהָ הוֹצִיאוּ וַיַּנִּיחוּם מִחוּץ לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל׃

(כד) וְהָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ רַק ׀ הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וּכְלֵי הַנְּחֹשֶׁת וְהַבַּרְזֶל נָתְנוּ אוֹצַר בֵּית־יְהוָה׃

(כה) וְאֶת־רָחָב ׀ הַזּוֹנָה וְאֶת־בֵּית אָבִיהָ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ הֶחֱיָה יְהוֹשֻׁעַ וַתֵּשֶׁב בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי הֶחְבִּיאָה אֶת־הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר־שָׁלַח יְהוֹשֻׁעַ לְרַגֵּל אֶת־יְרִיחוֹ׃

(כו) וַיַּשְׁבַּע יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר יָקוּם וּבָנָה אֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֶת־יְרִיחוֹ בִּבְכֹרוֹ יְיַסְּדֶנָּה וּבִצְעִירוֹ יַצִּיב דְּלָתֶיהָ׃

(כז) וַיְהִי יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוֹ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

ביאור מילולי

סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת — סגורה היטב מכל צד; אין יוצא ואין בא.

גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל — הלוחמים האמיצים של יריחו.

אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה — חיילי ישראל.

שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים — שופרות העשויים מקרן איל; "יובל" הוא איל.

אֲרוֹן הַבְּרִית — הארון שבו לוחות הברית, סמל נוכחות ה׳ עם העם.

הֶחָלוּץ — החלוצים — החיילים ההולכים בראש התהלוכה.

הַמְאַסֵּף — המאסף — החיילים ההולכים בסוף התהלוכה, מאחורי הארון.

תְּרוּעָה גְּדוֹלָה — צעקה חזקה של כל העם יחד.

חֵרֶם — איסור מוחלט לקחת שלל; כל אשר בעיר מוקדש לה׳.

וַעֲכַרְתֶּם — תביאו על מחנה ישראל צרה ואסון.

מְרַגְּלִים — שני האנשים ששלח יהושע לרגל את יריחו (פרק ב).

וַיַּשְׁבֵּם — השביע — הטיל שבועה, ובה קללה על מי שיבנה את יריחו.

הביאור הפשוט

התכנית (פסוקים ב–ה): ה׳ מבטיח ליהושע את יריחו עוד לפני הקרב. התכנית אינה צבאית רגילה: כל אנשי המלחמה יקיפו את העיר פעם אחת ביום במשך שישה ימים, ושבעה כהנים יישאו שבעה שופרות לפני הארון. ביום השביעי יקיפו את העיר שבע פעמים, הכהנים יתקעו בשופר, העם יריע תרועה גדולה — והחומה תיפול תחתיה.

הביצוע (פסוקים ו–טז): יהושע מוציא את התכנית לפועל בדיוק: החלוץ בראש, אחריו שבעת הכהנים התוקעים, אחריהם ארון הברית, והמאסף בסוף. העם מצווה לשתוק לגמרי עד רגע הפקודה "הריעו". שישה ימים הם מקיפים פעם אחת וחוזרים למחנה. ביום השביעי, עם עלות השחר, הם מקיפים שבע פעמים, ובפעם השביעית יהושע קורא: "הריעו, כי נתן ה׳ לכם את העיר".

הנפילה והחרם (פסוקים יז–כז): העם מריע, החומה נופלת, והעם עולה איש נגדו וכובש את העיר. העיר וכל אשר בה מוחרמים — אסור לקחת מן השלל, חוץ מכסף, זהב וכלי נחושת וברזל שהולכים לאוצר ה׳. רחב ובית אביה ניצלים, כפי שנשבעו לה המרגלים, והיא יושבת בקרב ישראל. העיר נשרפת, ויהושע משביע שלא לבנות את יריחו. "ויהי ה׳ את יהושע, ויהי שמעו בכל הארץ".

חלק א׳ — מה קרה? (הבנת הנקרא)

1. מספרו את האירועים (1 עד 6) לפי סדר התרחשותם בפרק:

(____) העם צועק בקול גדול והחומה נופלת.

(____) יהושע מזהיר את העם לא לקחת מהעיר דבר שהוקדש.

(____) יריחו סגורה ומסוגרת מפני בני ישראל.

(____) במשך ששה ימים מקיפים את העיר פעם ביום.

(____) ביום השביעי מקיפים את העיר שבע פעמים.

(____) המרגלים מוציאים את רחב ובני משפחתה מהעיר.

2. השלימו לפי הפרק:

ביום הראשון עד הששי הקיפו את העיר _____ בכל יום. ביום השביעי הקיפו _____ פעמים. לפני הארון הלכו _____ כהנים שנשאו _____ שופרות. העם צריך היה ללכת ב_____ עד שיהושע יאמר להם: "_____".

3. מי נתן ליהושע את התוכנית לכיבוש העיר? צטטו מילים מפסוק ב׳ שמראות זאת:

_____

_____

חלק ב׳ — לחשוב על התוכנית

4. התוכנית של יריחו אינה דומה לקרב רגיל. כתבו שני הבדלים בין התוכנית הזאת ובין קרב רגיל (למשל: נשק, קול, תפקיד הכהנים).

_____

_____

5. בני ישראל הלכו בשתיקה סביב העיר ורק ביום השביעי הריעו. למה לדעתכם נדרשה שתיקה? כתבו הסבר אחד מנומק.

_____

_____

6. מה מרגיש לדעתכם אדם מבני ישראל באמצע היום הרביעי, כשחומות העיר עדיין עומדות? מה עוזר לו להמשיך?

_____

_____

חלק ג׳ — רחב

7. קראו פסוקים יז׳, כב׳-כה׳. מדוע ניצלו רחב ובני ביתה? (רמז: חזרו לפרק ב׳, פסוקים ט׳-יג׳ ו־יח׳.)

_____

_____

8. רחב אינה מבני ישראל, ובכל זאת הפרק מספר שהיא "ותשב בקרב ישראל עד היום הזה". מה זה מלמד על האופן שבו התורה והנביאים מתייחסים לאדם שבוחר לעמוד לצד עם ישראל? הביעו דעה וכתבו נימוק.

_____

_____

חלק ד׳ — "חרם": איסור לקחת שלל

בפסוקים יז׳-יט׳ אומר יהושע שהעיר וכל אשר בה הם "חרם" לה׳, ושרק רחב ובני ביתה יחיו. הוא מזהיר את העם לא לקחת מן החרם, וקובע שהכסף, הזהב, כלי הנחושת והברזל קודש לה׳ ויבואו לאוצרו. (את המשך הסיפור נקרא בפרק ז׳.)

9. לפי פסוק יח׳, מה חשש יהושע שיקרה אם מישהו יקח משהו מהשלל? כתבו במילים שלכם.

_____

_____

10. למה לדעתכם חשוב שבסוף הניצחון הראשון לא יהיה אדם שירוויח ממנו אישית? קשרו את תשובתכם לערך של הגינות או אחריות משותפת.

_____

_____

חלק ה׳ — סיכום ויצירה

11. בחרו אחת משתי משימות:

א. כתבו יומן בן 4-5 משפטים של אדם מבני ישראל שהלך סביב יריחו: מה ראה, מה שמע, מה הרגיש. השתמשו בלפחות שני פרטים מהפרק.

ב. כתבו כותרת לפרק ושלוש נקודות עיקריות לעיתון ("חדשות יריחו"). ציינו פסוק לכל נקודה.

_____

_____

_____

_____

12. פסוק כז׳ מסכם: "ויהי ה׳ את יהושע ויהי שמעו בכל הארץ". מה מלמד משפט זה על המנהיג? כתבו משפט אחד.

_____

_____

כרטיס יציאה

דבר אחד שלמדתי היום: _____

שאלה אחת שעדיין יש לי: _____

הפסוקים לפי נוסח המסורה (ספריא).